

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 21 maja 2020 r.

ZP-NKWR.431.2.25.2020.EK

Pani
Renata Zalewska
Dyrektor
Domu Dziecka
w Oławie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniu 29 kwietnia 2020 roku do Wojewody Dolnośląskiego wpłynęło pismo od Rzecznika Praw Dziecka w sprawie nieprawidłowości w funkcjonowaniu Domu Dziecka przy Placu Zamkowym 17 w Oławie (zwanego dalej Domem lub Placówką).

Z analizy treści pisma wynika, że stawiane wobec Placówki zarzuty dotyczą przede wszystkim łamania praw jednego z wychowanków (Kuby – imię zmieniono) oraz niewłaściwie sprawowanej nad nim opieki. Zostały one zgłoszone do Rzecznika Praw Dziecka przez osobę trzecią (W.Ż.).

W związku z powyższym, w dniu 12 maja 2020 roku została przeprowadzona kontrola w trybie uproszczonym w Domu Dziecka w Oławie na podstawie Zarządzenia Wojewody Dolnośląskiego Nr 134 z dnia 11.05.2020 r. oraz upoważnień Nr: ZP-NKWR.0030.136.2020.EK, ZP-NKWR.0030.137.2020.EK wydanych przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu w dniu 11 maja 2020 r. Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów w składzie: Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki – przewodnicząca zespołu, Edyta Kamińska – inspektor wojewódzki – kontroler. Kontrolę wpisano do Książki Kontroli pod numerem 30. W celu zgromadzenia informacji odnośnie sprawowanej w Placówce opieki nad małoletnim oraz wypełniania standardów opiekuńczo-wychowawczych, zapoznano się i poddano analizie

dokumentację dotyczącą obszarów do których wniesiono zastrzeżenia, a także, w ograniczonym zakresie (ze względu na ogłoszony stan epidemii na terenie kraju i wprowadzone obostrzenia w kontaktach), przeprowadzono rozmowy tylko z Dyrektorem oraz wychowankiem.

Podjęte czynności kontrolne polegały też m.in. na odebraniu pisemnych wyjaśnień od Dyrektora Placówki. Dodatkowo, przyjęto za potwierdzeniem kserokopie dokumentacji dotyczącej pobytu wychowanka, w tym podejmowanych wobec niego działań ze strony specjalistów i wychowawców oraz tych związanych z rozpoczętą procedurą adopcyjną.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Dom Dziecka w Oławie działa na podstawie decyzji Wojewody Dolnośląskiego Nr PS.IA.90132/35.08 z 26.02.2008 r. zmienionej decyzją Nr PS.IS.9423.16.2014 r. z dnia 25.02.2014 r. Placówka zabezpiecza 30 miejsc i jest typu socjalizacyjnego. W dniu kontroli w ewidencji figurowało 24 wychowanków, z tego obecnych na jej terenie było 7. Pozostali korzystali z przepustek do domów, wydanych jeszcze przed wprowadzonym, w związku ze stanem epidemii, ograniczeniem w przemieszczaniu się. W Domu zatrudnionych jest 8 wychowawców: 3 na pełny etat, 1 na $\frac{3}{4}$ etatu, 1 na $\frac{1}{2}$ etatu i 3 na $\frac{1}{4}$ etatu oraz pedagog w pełnym wymiarze godzin i dwóch psychologów na $\frac{1}{4}$ etatu każdy.

Dowód: Akta kontroli str. 15-17

Kuba wraz z młodszą siostrą został przeniesiony do Domu Dziecka w Oławie z Pogotowia Opiekuńczego w Legnicy z dniem 15.09.2016, a jego dwaj młodsi bracia z dniem 16.09.2016 r. Dzieci umieszczono w pieczy zastępczej na podstawie postanowienia w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia z dnia 30.09.2015 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Legnicy Wydział I Cywilny, sygnatura akt I RC 337/14, a następnie Wyroku z dnia 03.08.2016 r. Sądu Okręgowego w Legnicy I Wydział Cywilny, sygnatura akt IRC337/14. Przeniesienie do Placówki nastąpiło na podstawie skierowania z dnia 12.09.2016 roku wydanego przez PCPR w Oławie. Rodzice dzieci zostali pozbawieni praw rodzicielskich w 2018 r. Młodsze rodzeństwo wychowanka przysposobiono w 2019 r., natomiast chłopiec nie wyrażał na to zgody. Jego opiekunem prawnym jest pracownik Domu Dziecka. Po indywidualnej rozmowie z psychologiem Ośrodka Adopcyjnego, Kuba wyraził gotowość do poszukiwania również dla niego rodziców adopcyjnych. Pracownicy na bieżąco informowali go o sytuacji prawnej, o pojawieniu się kandydata na rodzinę zaprzyjaźnioną. Zapisy w dokumentacji podopiecznego, tj. w kartach pobytu oraz w planie pomocy świadczą o pracy w tym obszarze z chłopcem i kolejnych krokach podejmowanych w tym zakresie.

Chłopiec równolegle był informowany o działaniach Sądu w jego sprawie poprzez Pana W.Ż. (początkowo jako rodziny zaprzyjaźnionej, docelowo adopcyjnej), który na bieżąco przysyłał mu zdjęcia dokumentów sądowych. Jego pierwszy kontakt z chłopcem odbył się w Placówce w dniu 29.08.2019 r., tj. po spotkaniu z psychologiem i wychowawcą prowadzącym chłopca, które odbyło się w Ośrodku Adopcyjnym we Wrocławiu w dniu 21.08.2019 r. Od tego czasu Pan W.Ż. otrzymywał kolejne zgody na spotkania z chłopcem na terenie Placówki i poza nią. Kontakty te przebiegały początkowo zgodnie z ustaleniami, następnie jednak Pan W.Ż. zaczął je łamać, przestał także przestrzegać regulaminu Placówki i ustaleń co do dni, godzin spotkań i widzeń z dzieckiem. W następstwie tych zdarzeń przeprowadzono w dniu 24.09.2019 r. z Panem rozmowę dyscyplinującą. W międzyczasie do Sądu Rejonowego w Oławie wpłynęła negatywna opinia z Sądu Rejonowego ze Zgorzelca odnośnie Pana W.Ż., w związku z czym wydana w dniu 7.10.2019 r. zgoda na przepustki, została w dniu 15.10.2019 r. przez Sąd w Oławie cofnięta. Kolejne spotkania z Panem W.Ż. w obecności pracowników Placówki i Ośrodka Adopcyjnego z Wrocławia w celu jego dyscyplinowania i podporządkowywania się postanowieniom Sądu co do kontaktów z dzieckiem nie przynosiły efektów. Pan W.Ż. w dniu 23.10.2019 r. złożył bezpośrednio do Sądu Rejonowego w Oławie wniosek o adopcję chłopca oraz o zabezpieczenie osobistej z nim styczności, z pominięciem Ośrodka Adopcyjnego (OA). Wobec jednak nadal niepokojących zachowań Pana W.Ż., dnia 4.11.2019 r. Placówka złożyła pismo do Sądu Rejonowego w Oławie o rozważenie możliwości zakazania wszelkich kontaktów z chłopcem. Natomiast OA pismem z dnia 8.11.2019 r. skierowanym do Pana W.Ż. (i przekazanym do wiadomości do Sądu Rejonowego w Oławie i Domu Dziecka) wycofał się z rekomendowania jego kandydatury na rodzica adopcyjnego. W dniu 12.12.2019 roku Sąd wydał zgodę na kontakt korespondencyjny Pana z dzieckiem, za pośrednictwem Poczty Polskiej. W dniu 18.12.2019 r. złożono kolejne pismo do Sądu w sprawie niestosowania się Pana do postanowień Sądu, a w dniu 10.01.2020 r. złożono wniosek do Sądu o wydanie zakazu styczności i kontaktu z chłopcem. Na posiedzeniu Sądu w dniu 20.01.2020 r. w sprawie wniosku Pana o przysposobienie, opiekun prawny Kuby wniosła o oddalenie wniosku w całości. W związku z tym, że kontakty Pana z chłopcem lub próby kontaktów były cały czas utrzymywane, często w tajemnicy przed pracownikami Placówki, w dniu 28.01.2020 r. złożono do Prokuratury zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa przez Pana polegającego na uprowadzeniu małoletniego ze szkoły oraz zakłócaniu spokoju w Placówce. W tym samym dniu złożono także wniosek do Sądu Rejonowego w Oławie o zmianę postanowienia z dnia 12.12.2019 r. i wydanie zakazu wszelkich kontaktów. W dniu 10.02.2020 r. do Prokuratury złożono kolejne zawiadomienie

o możliwości popełnienia przestępstwa przez Pana W.Ż., polegającego na naruszeniu nietykalności cielesnej pracownika Placówki na jej terenie, a w dniu 4.03.2020 r. do Sądu w Oławie w sprawie dalszego łamania zakazu kontaktów. Sąd Rejonowy w Oławie w dniu 28.02.2020 r. wydał postanowienie o całkowitym zakazie wszelkich kontaktów Pana z chłopcem oraz zakazie jego przebywania w pobliżu Placówki. Równocześnie z informacji przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Oławie wynika, że od września 2019 r. do marca 2020 r. przeprowadzono 8 interwencji Policji, podjętych w efekcie zgłoszeń pracowników Domu Dziecka w sprawie Pana Ż. i łamanego przez Niego zakazu kontaktu z chłopcem, a wręcz nagabywania go bezpośrednio to spotkań lub za pośrednictwem osób trzecich.

Dowód: Akta kontroli str. 21-22, 25, 28-31, 37,41-47,75

W całą tę sytuację uwikłany był chłopiec, który początkowo chętnie i z zaangażowaniem przystał na znajomość z Panem Ż. Wprowadzane kolejne obostrzenia w zakresie kontaktów, głównie z powodu niewłaściwych zachowań Pana Ż. powodowały, że chłopcem zaczęto manipulować, przekupywać go prezentami (telefon, słodycze, pieniądze, obietnice) oraz namawiać do mówienia nieprawdy, czemu dziecko poddawało się. Przyłapano na gorącym uczynku brało winę na siebie, usprawiedliwiając tym samym Pana Ż. W styczniu tego roku nawiązano kontakt z rodziną biologiczną chłopca, głównie z babcią i ojcem, najpierw poprzez Internet, a w marcu udzielono mu przepustki do babci, u której spędził dłuższy czas z powodu ogłoszenia stanu epidemii. Pozostał tam do końca marca. Ten kontakt bardzo podbudował chłopca i rozbudził pewne nadzieje. Spowodował także, że wyraził on niechęć do dalszych spotkań z Panem Ż., a potwierdził to w rozmowie z kontrolującymi, kilkakrotnie dobitnie o tym mówiąc i akcentując jednocześnie dużą rolę babci teraz w jego życiu. Wskazał na pewne zachowania Pana Ż., które nie są przez niego akceptowane.

Dowód: Akta kontroli str.26-27, 66-69, 75-76, 82

Odnosząc się do funkcjonowania chłopca w Placówce, sprawowanej nad nim opieki i udzielanego wsparcia w zakresie niwelowania jego dysfunkcji rozwojowych, przanalizowano dokumentację, zapoznano się z opinią ze szkoły, do której uczęszcza i rozmawiano z samym podopiecznym. Powyższe przeanalizowano ze szczególnym naciskiem na wyjaśnienie zarzutów stawianych w piśmie Pana W.Ż.

Chłopiec od początku pozbawienia jego rodziców praw rodzicielskich był informowany o możliwości adopcji, brano pod uwagę jego zdanie w tym zakresie. Pomimo początkowej odmowy poddania się procedurze adopcyjnej, zmienił zdanie, konsekwencją czego było nawiązanie kontaktu z Panem W.Ż. jako kandydatem najpierw na rodzinę zaprzyjaźnioną. W rozmowie z kontrolującymi chłopiec przyznał, że zna swoją sytuację i odniósł się do niej.

Dowód: Akta kontroli str. 21, 26-27, 89-111, 73-81

Odnosząc się do zarzutów łamania praw dziecka (nękanie, zaniedbywanie, przemoc ekonomiczna, znęcanie, zamach na wolność, molestowanie, szantaż), nie znalazły one potwierdzenia. Chłopiec, jak sam się wyraził, popada w różne konflikty z kolegami, uczestniczy w różnych zabawach i zdarzeniach, ale w przypadku nieakceptowanych przez niego zachowań ze strony innych wychowanków (przezywanie, zastraszanie, itp.) zgłasza to wychowawcom, którzy próbują rozwiązać konflikt poprzez rozmowy i pouczenia, ewentualnie kary (zakaz telefonów, komputera, telewizji). Nie spotkał się z Placówce z sytuacjami opisanymi w piśmie Pana Ż. Dyrektor Domu oświadczyła, że w przeszłości było podejrzenie molestowania chłopca przez starszych wychowanków oraz osoby spoza Placówki. Zostało złożone zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej, jednak po rozpoznaniu sprawy umorzono śledztwo w tej sprawie nie dopatrując się oznak molestowania. Dziecko wówczas było przebadane przez biegłą sądową. Chłopiec przyznał, że ma ulubionych wychowawców z którymi może porozmawiać, zwierzyć się. Opowiedział o swoich zainteresowaniach (geografia, matematyka), o tym, że będzie zdawał na kartę rowerową, że chodzi na basen i jest w „zielonej grupie”. Potwierdził także, że od jesieni uczęszcza na zajęcia z psychologiem jeden raz na dwa tygodnie do Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, a w Placówce w lekcjach pomagają mu wolontariusz w zakresie języka angielskiego oraz pedagog. Na terenie szkoły uczęszcza na zajęcia z SKS, korekcyjno – edukacyjne z języka polskiego i na kółko matematyczne. Dziecko, początkowo niepewne i lekko spięte, było swobodne w rozmowie, samo inicjowało wiele poruszanych tematów.

Dowód: Akta kontroli str. 23, 26-27, 32-33, 58-59

Jego potrzeby zdrowotne też są zabezpieczone. Od lutego 2018 r. objęty jest pomocą lekarza psychiatry, ostatnia wizyta u tego specjalisty odbyła się 15.01.2020 r. Regularnie ma umawiane wizyty u stomatologa/ortodonty, na które nie wyraża zgody (ostatnia wizyta zaplanowana na 23.03.2020 r. nie odbyła się z powodu epidemii). Nosi okulary z powodu krótkowzroczności, ostatni raz je wymienił na jesieni w 2018 r., kolejną wizytę zaplanowano na 25.05.2020 r. Chłopiec w tym zakresie nie wnosił uwag. Podobnie jak do odzieży i jedzenia zapewnianego w Domu.

Dowód: Akta kontroli str. 23, 70-71, 83-88

Na pytania dotyczące kontaktów z innymi osobami z zewnątrz Placówki, wskazał Pana W.Ż. (ostatni kontakt przez Tik tok miał się odbyć trzy dni przed kontrolą), o którym do tej pory nie poinformował wychowawców, bo jak stwierdził „zapomniał”, a poza tym nie wiedział o co chodziło w tym kontakcie. Odwiedza kolegów w ich domach, szczególnie związany jest z jednym, u którego bywa dość regularnie. Jego obecnie ograniczone kontakty z innymi oraz

kontrolowane wyjściach poza teren Domu, doprowadzanie i odprowadzanie ze szkoły (przed epidemią) związane było w ostatnim czasie wyłącznie z sytuacją, która wywiązała się ze znajomości z Panem W.Ż. Również ograniczenia w korzystaniu z portali społecznościowych oraz telefonu wynikały z konieczności monitorowania kontaktów chłopca z osobami spoza Placówki i z troski o zapewnienie mu bezpieczeństwa.

Odnosząc się do opisanej w piśmie próby samobójczej oraz obsmarowywania się fekaliami, to takie zdarzenia odnotowano w Domu, jednakże w innych okolicznościach niż wskazane w piśmie Pana W.Ż. Zostały one zbadane przez pracowników Placówki i wyjaśnione, a z chłopcem i innymi dziećmi przeprowadzono rozmowy. Były to incydenty jednorazowe wynikające bardziej z ciekawości dziecka i chęci naśladownictwa (także za namową innych).

Dowód: Akta kontroli str. 23

W opinii Dyrektora Placówki zachowanie chłopca od momentu umieszczenia go w Placówce poprawiło się. Podejmowane są wobec niego działania wynikające ze wskazań zawartych w diagnozie psychofizycznej opracowanej przez zespół specjalistów – pedagoga i psychologa z Placówki. Problem kradzieży, z którym dziecko borykało się w znacznym stopniu zaraz po przyjęciu go do pieczy zastępczej, obecnie wycisza się. Pracownicy systematycznie pracują nad wdrażaniem nowych zasad moralnych i nowych wzorców zachowań społecznych.

Z opinii wychowawcy szkolnego wynika, że chłopiec ma zaspokojone wszystkie potrzeby bytowe ucznia. Jest zawsze schludnie ubrany, wyposażony w drugie śniadanie, wszystkie podręczniki i przybory szkolne. Nie sprawia większych kłopotów, chętnie uczestniczy w różnych imprezach szkolnych, wycieczkach, wyjściach do teatru, zajęciach na basenie. Angażuje się w sprawy klasowe. Jest lubiany przez rówieśników i ma wielu kolegów. Jak każdemu dziecku i również jemu, zdarzają się słabsze dni, gdzie nie odrobił zadania domowego lub popada w nieodpowiednie towarzystwo i łamie przyjęte zasady. Szkoła również uwikłana była w konflikt z Panem W.Ż. Wszelkie próby kontaktu z Kubą z jego strony zgłaszała do Domu Dziecka i objęła chłopca wzmożoną opieką.

Dowód: Akta kontroli str. 19-20

Podsumowując należy stwierdzić, że w zakresie kontrolowanych zagadnień zarzuty przywołane w piśmie nie potwierdziły się. Niektóre z nich, jeśli wystąpiły, to w innym kontekście i okolicznościach i zostały w Placówce wyjaśnione, a z dziećmi, które w nich uczestniczyły przeprowadzono rozmowy i podjęto środki zaradcze. W przypadkach sytuacji mogących świadczyć o łamaniu praw dziecka, zgłaszano sprawy do odpowiednich organów i w konsekwencji ich działań sprawy umarzano. Chłopiec w rozmowie potwierdził, że czuje

się bezpiecznie, choć bywali koledzy, których czasem się bał. W obecnej sytuacji wydają się, że najważniejsze jest dopilnować, aby wszystkie działania związane z przysposobieniem Kuby doprowadzić do końca uwzględniając przede wszystkim dobro dziecka.

W związku z powyższym nie wydaje się zaleceń pokontrolnych.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 197 d ust.1, 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2020 r., poz. 821), kontrolowana jednostka, której wydano lub niezalecenia pokontrolne, może w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Edyta Kuciel

(kontroler)

Edyta Kowalska

(kontroler)

[Signature]
Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

